

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Університет Жирони (Іспанія)
Університет Орадя (Румунія)
Талліннський університет (Естонія)
КЗ «Харківська обласна станція юних туристів» Харківської обласної ради

РЕГІОН - 2021:

**СТРАТЕІЯ ОПТИМАЛЬНОГО
РОЗВИТКУ**

МАТЕРІАЛИ

МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

(м. Харків, 21 жовтня 2021 р.)

Харків
2021

Реєстраційне посвідчення в УкрІНТЕІ МОН № 792 від 14 грудня 2020 р.

Затверджено до друку рішенням Вченої ради Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна (протокол № 12 від 29.11.2021 р.).

Редакційна колегія: Л.М. Немець, д. геогр. н., проф. (голова редакційної колегії); П. Беднар, PhD, доц.; Н. Елізбарашвілі, д. геогр. н., проф.; Д. Карачоні, PhD, наук. співроб.; С.В. Костріков, д. геогр. н., проф.; К.В. Мезенцев, д. геогр. н., проф.; Ч. Морар, PhD, доц.; К.А. Немець, д. геогр. н., проф.; Г.П. Підгрушний, д. геогр. н., ст. наук. співроб.; М. Рейманн, PhD, доц.; К.Ю. Сегіда, д. геогр. н., доц.; Дж.В. Субірос, PhD, проф.

Адреса редакційної колегії: Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, 61022, м. Харків, майдан Свободи, 4, кафедра соціально-економічної географії і регіоназнавства, к. 3-62, тел. +38(057) 707-52-74, e-mail: conference.region@gmail.com.

Регіон – 2021: стратегія оптимального розвитку: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 21 жовтня 2021 р.) / Гол. ред. колегії Л.М. Немець. – Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2021. – 165 с.

Тексти представлено у авторській редакції. Автори несуть повну відповідальність за зміст доповідей, а також добір, точність наведених фактів, цитат, власних імен та інших відомостей.

Матеріали пройшли внутрішнє рецензування.

ISBN 978-966-285-725-2

© Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, оформлення, 2021

ЗМІСТ

ПЛЕНАРНІ ДОПОВІДІ

Барановський М.О. Типи проблемних територій України: нові підходи чи імітація реформ	8
Кузишин А.В. Геопросторовий аналіз підтримки парламентських партій за результатами виборів 2019 року (на прикладі Карпатсько-Подільських областей)	9
Мезенцев К.В. Вимушені переселенці з Донбасу у містах: наративи (не)повернення	12
Немець Л.М., Сегіда К.Ю., Немець К.А. Роль суспільної географії в постіндустріальному суспільстві	13
Підгрушній Г.П. Маріуполь – глухий кут індустріалізму у постіндустріальному світі: в пошуках виходу	17
Kostrikov S.V., Filatov V.M. Towards the possibility of the smart city concept provision within the frameworks of the urbogeosystemic approach	19
Gataric D., Đerčan B. Quantitative determination of the degree of urbanization	23

СЕКЦІЯ 1

РЕГІОНАЛЬНИЙ РОЗВИТОК: СУЧАСНА КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ

Грицевич В.С. Відношення в суспільній географії	26
Корома Н.С. Географічна освіта ХХІ століття: нові завдання та виклики	28
Нагірна В.П. Сільська місцевість у зоні впливу метрополісу (зміна статусу, напрями розвитку)	30
Сливка Р.Р. Атрактивність територій у географії конфліктів	32
Шевчук С.М. Проблеми формування центрів територіальних громад Полтавської області як полюсів соціально-економічного зростання	34

СЕКЦІЯ 2

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Браславська О.В., Герасименко О.В. Постіндустріальні зміни промислових підприємств (на прикладі міста Умань Черкаської області)	37
Грицевич В.С., Ванда І.В. Просторово-часові зміни концентрації виробництва продукції сільського господарства Львівської області	39
Єрко І.В., Мельник Н.В., Качаровський Р.Є. Транспортна мережа Ратнівської селищної ТГ як складова туристичної інфраструктури регіону	41
Ключко Л.В. Проблеми регіонального розвитку України	43
Ключко Л.В., Терентьєва А.Ю. Особливості господарства Хорольської міської територіальної громади Лубенського району Полтавської області	47
Кобилін П.О. Секторальні особливості діяльності транснаціональних корпорацій у світі	50
Козак В.С., Кандиба Ю.І. Проблеми соціально-економічного розвитку об'єднаних територіальних громад і новостворених районів в Україні	52
Палій О.Р. Особливості розвитку інноваційних видів туризму в Україні	54
Редін В.І., Редіна В.А. Туризм в Україні: проблеми розвитку в умовах пандемії Covid-2019	57
Самойлова А.О., Сімцова К.А. Вплив туризму на економіку Туреччини	59
Смирнов І.Г., Цуй Д. Територіальні особливості пам'яток голокосту в Україні (на прикладі м. Кам'янця-Подільського)	61
Сургай Д.Д., Нестерчук О.О., Добровольська Н.В. Сільський туризм як чинник соціально-економічного розвитку Куп'янського району в умовах реформи адміністративно-територіального устрою	65
Худолій А.Л. Аналіз динаміки перевезень сучасної транспортної системи Нідерландів ...	67

Цеханович В.Б. Аналіз факторів сталого розвитку єврорегіонального співробітництва	71
---	----

СЕКЦІЯ 3

ДЕМОГРАФІЧНІ, МІГРАЦІЙНІ ТА СОЦІАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Marko Filipović, Vlasta Kokotović Kanazir, Suzana Lović Obradović The most significant urban concentration of Serbian population and its development factors	75
Ванда І.В. Диференціація територіальних громад «Єврорегіону Розточчя – Україна»	77
Добровольська Н.В. Соціально-культурні тенденції розвитку сучасного туризму	79
Жердєва М.В. Оцінка історико-культурних ресурсів Харкова	81
Карайченцева Г.А. Структурно-динамічні особливості смертності населення України	83
Карнікова Є.Є., Максимова Д.О. Смертність немовлят у країнах ЄС: сучасні тенденції та територіальні особливості	87
Корнус О.Г., Головань А.О., Корнус А.О., Шищук В.Д. Суспільно-географічна оцінка загальної захворюваності та поширеності хвороб шкіри та підшкірної клітковини серед населення Сумської області	91
Мамчур О.І., Назарчук О. Діяльність транснаціональних корпорацій в глобальному та регіональному вимірах: вивчення у шкільній суспільній географії	93
Поливач К.А. Атласна інформаційна система природної та культурної спадщини України	96
Поплавська І.В. Суспільно-географічне дослідження організації соціальної сфери областей Подільського регіону	98
Провотар Н.І., Паренюк В.А. Освітні міграції молоді України: сучасні тенденції та ризики	101
Скриль І.А. Геолого-географічні семінари у системі професійної освіти педагогів	102

<i>Слепцова А.О., Циган В.С.</i> Просторово-статистичний аналіз розселення населення Одеської області ..	105
<i>Черномаз П.О.</i> Пандемія Covid-19 як глобальна проблема людства	110

СЕКЦІЯ 4 ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

<i>Laoshvili Z., Grigolia L., Iremashvili A., Kvizhinadze S.</i> The importance of Geographic Information Systems in post-disaster surveys. On the example of the river Vere	112
<i>Nianhua Liu, Linbing Zhuang, Vit Vozenilek</i> Analyzing spatial relationship between environmental, socioeconomic factors and dengue fever risk in Shenzhen	115
<i>Pilauri T.</i> The Eco-Culture of the Inhabitants of Mountainous Areas (Central Caucasus) ..	118
<i>Sandodze G.</i> The forms of environmental impact and its geographical features of the assessment	120
<i>Горбач В.В., Мельничук М. М.</i> Динаміка викидів забруднюючих речовин у повітряний басейн Волинської області	122
<i>Клімов О.В., Надточій Г.С., Клімов Д.О., Гайдріх І.М.</i> Регіональні особливості формування екологічної мережі Харківської області	124
<i>Суворов М.В.</i> Система енергетично-логістичних кластерів як елемент розвитку альтернативної енергетики	127
<i>Ушкварок Д.О.</i> Досвід організації туризму на природоохоронних територіях (на прикладі Грузії)	128

СЕКЦІЯ 5 МІСЬКА ГЕОПОЛІТИКА, ІДЕНТИЧНІСТЬ ТА МІСЬКА ПОЛІТИКА

<i>Вовк О.І.</i> Репрезентація етнічних груп в урбанонімії Харкова	132
---	-----

Гаврилюк О.К. Поведінкові стратегії адаптації міських ВПО до нових геополітичних реалій в умовах тривалого військового конфлікту в Україні	134
Денисенко О.О. Житло, житлова політика і ідеологія: аналіз довгострокових впливів на міське середовище на прикладі м. Краматорськ	135
Дук Н.М., Суматохіна І.М. Партиципаторне бюджетування в містах України: географічний аспект ...	137
Івах Я.Є. Теренові дослідження просторової трансформації українських міст	139
Колотуха І.О., Колотуха О.В. Концепції розвитку сучасного міста і роль в них транспорту	142
Коріненко В.В. Партисипативний аспект сталого розвитку міст України	144
Костащук І.І., Кісіль Р.В. Фестивалі міста Чернівці як складові його етнокультурного потенціалу та поліетнічної ідентичності	146
Кравченко К.О. Міста України у аспекті теорії світових міст	148
Мельничук А.Л., Гнатюк С.С. Практики та інструменти зворотного зв'язку у територіальних громадах: Просування ГІС-інструментів як сервісів взаємодії	152
Міренкова В.Р., Кравченко К.О. Міста-мільйонери України: особливості сучасного розвитку	154
Серьогін Д.С. ГІС-моделювання та тривимірна візуалізація міської забудови в середовищі веб-ГІС порталу Mapbox	157
Телебєнєва Є.Ю. Зелені зони міста як території рекреаційної та туристичної привабливості м. Харкова	159
Шабашова Л.Ю. «Людський масштаб» як сучасний принцип розвитку сельбищних територій	162

увійти чотири функціональні типи – території, що підлягають економічній реструктуризації; прикордонні території у несприятливих умовах; сільські території у несприятливих умовах; території з обмеженнями для розвитку. Загалом проєкт Закону України «Про особливості стимулювання регіонального розвитку» в частині визначення різних типів проблемних територій містить низку суперечливих і дискусійних моментів, зокрема: 1) означення базових понять є неконкретним, загальним і таким, що ускладнює їхнє трактування та розуміння; 2) частково зберігаються ті інструменти стимулювання розвитку проблемних територій, які не дали позитивних результатів у попередні роки; 3) відсутні чіткі критеріальні межі для делімітації територій з обмеженими можливостями для розвитку при збереженні вимоги відповідності цих територій усім критеріям їхньої делімітації одночасно; 4) наявність у документі деяких інструментів стимулювання регіонального розвитку, ефективність яких є дуже сумнівною (переселення населення на території з низькою щільністю населення). Аналіз нормативно-законодавчих документів із питань регіональної політики та регіонального розвитку свідчить про відсутність чіткого, зваженого підходу до регулювання цих важливих сфер соціально-економічного розвитку країни. Зміна назв типів проблемних територій є скоріше імітацією реформ, аніж реальними кроками до розв'язання проблем регіонального розвитку в Україні.

Список використаних джерел:

1. *Проект Закону України «Про особливості стимулювання регіонального розвитку».* Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.minregion.gov.ua/base-law/grom-convers/elektronni-konsultatsiyi-z-gromadskistyuu/proekt-zakonu-ukrayiny-pro-osoblyvosti-stymulyuvannya-regionalnogo-rozvytku>

УДК 911.3:352:332.1 (477)

ГЕОПРОСТОРОВИЙ АНАЛІЗ ПІДТРИМКИ ПАРЛАМЕНТСЬКИХ ПАРТІЙ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ВИБОРІВ 2019 РОКУ (НА ПРИКЛАДІ КАРПАТСЬКО-ПОДІЛЬСЬКИХ ОБЛАСТЕЙ)

А.В. Кузишин

kuzyshyn_a@tnpu.edu.ua

*Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль, Україна*

Цікавим критерієм для оцінки політичної зрілості електорату регіону можна вважати показники підтримки політичних партій, які пройшли до парламенту. Таким чином, можна стверджувати про раціональність мислення виборців конкретного регіону, а також про переконливу підтримку цих партій, які мали прихильність більш ніж 5 % виборців.

Як свідчать дані ЦВК, в середньому понад 74 % виборців областей Карпатсько-Подільського регіону підтримало ті партії, які пройшли до парламенту. Найнижчою підтримка парламентських партій була у найсхіднішій області досліджуваного регіону – Вінницькій – 65,19 %. Максимальною підтримка парламентських партій була в Чернівецькій області (понад 81 %). Загалом в чотирьох областях означеного регіону (Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Чернівецька) підтримка партій, які пройшли до парламенту перевищувала пересічнорегіональний показник. Водночас лише одна область цієї території перевищила загальнодержавний показник підтримки парламентських партій – Чернівецька.

В розрізі окремих партій, які пройшли до парламенту, області Карпатсько-Подільського регіону також продемонстрували неоднозначну підтримку, яка має суттєві відхилення від загальнодержавного показника. Партії «Європейська солідарність», Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина», «Голос» відзначалися вищою підтримкою, ніж в державі загалом. Особливо чітко це відстежується на прикладі Львівської області. Це можна пояснити кількома регіональними причинами (область є «малою батьківщиною» лідера «Голосу»; «Європейська солідарність» та «Батьківщина» була підтримана через традиційну прихильність населення цієї області проєвропейським поглядам).

Партія «Слуга народу» мала дещо нижчу підтримку в Карпатсько-Подільському регіоні, ніж в Україні загалом. Сам факт переваги партій з такими поглядами наразі слід вважати феноменом голосування для цих областей. У п'яти областях даної території показники підтримки лідера парламентських виборів були вищими від пересічнорегіонального, це – Волинська, Закарпатська, Рівненська, Хмельницька та Чернівецька області. Слід наголосити, що ця підтримка була досягнута за рахунок голосів електорату невеликих міст та сільської місцевості.

Парламентська партія «Опозиційна платформа – за життя!» не отримала в регіоні необхідної кількості голосів, щоб пройти до парламенту (всього – 4,49 %). У Львівській, Івано-Франківській та Тернопільській областях цю партію підтримало менше 2 % виборців, що відповідає поглядам місцевого електорату. Відносну підтримку ця політична структура мала в поліетнічних областях регіону (Закарпатська та Чернівецька), в яких за них проголосувало понад 8 % виборців. Це свідчить, що ідеологія, яку підтримує ця партія, не є близькою та зрозумілою місцевому населенню.

Погляди право-центристського (близькі до націонал-патріотичних) напрямку є традиційними для областей Західної України, але в 2019 р. вони мали дещо зменшену підтримку. В середньому за парламентські партії цього напрямку в регіоні проголосувало близько 21 % виборців (в Україні в середньому – 18 %). Найбільше голосів за ці партії було віддано в областях традиційної їх підтримки – Львівська, Тернопільська, Івано-Франківська область. Так, в місті Івано-Франківську, Львові та навколільвівських адміністративних районах їх підтримало понад 31 % електорату, в центрально-західних адміністративних районах Тернопільської області (Бережанський, Зборівський, Козівський, Підгаєцький, Тернопільський райони) – понад 27 %. В

трьох областях досліджуваної території підтримка цих партій була меншою, ніж пересічно в Україні – традиційно, це в поліетнічних областях – Закарпатській та Чернівецькій, а також Хмельницькій. Мінімальна підтримка право-центристських партій була в межах традиційно найбільш поліетнічних районів Закарпатської області – Виноградівського, Берегівського, Іршавського, Хустського районів (в межах 12 %).

Ліберальні погляди, які сповідують партії «Слуга народу» та «Опозиційна платформа – за життя!», не є притаманними Карпатсько-Подільському регіону. Але виборча кампанія 2019 р. виходила поза традиційні правила. Оцінюючи ці партії як ідеологічно близькі, можна констатувати, що цей напрямок мав безперечне лідерство в Україні, але неоднозначно були підтримані в межах досліджуваної території. В середньому в Україні ці партії підтримало понад 56 % електорату. У межах досліджуваної території цьому показнику відповідали лише дві області – Закарпатська та Чернівецька. В цих же областях є адміністративні райони, електорат яких більш ніж на 60 % підтримав ці парламентські партії.

Водночас є області, в яких підтримка цих партій менша більш ніж на 20 % – це галицькі області (Львівська, Тернопільська, Івано-Франківська області). Найменшою ця підтримка була в межах Львівської області (менше 24 %) і зокрема в межах міста Львів (менше 19 %). Це пояснюється наявністю найбільш відданого електорату, який традиційно підтримує партії націонал-патріотичного спрямування і навіть така підтримка ліберальних ідей є радше винятком.

Прихід у Верховну Раду «нових парламентських партій» є ознакою чергової спроби пошуку політичних угруповань, які мали б докорінно змінити ситуацію в країні. Їх протистояння з давніми парламентськими силами є своєрідним мотиватором для останніх в боротьбі за сфери впливу та електорат, формування довіри до політичних лідерів.

Список використаних джерел:

1. Кузишин А.В. *Геопросторова прихильність до парламентських партій в західноукраїнському регіоні за результатами виборів 2019 року. Регіон – 2020: стратегія оптимального розвитку: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 8-9 жовтня 2020 р.). Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2020. С. 171-174.*
2. Кузишин А.В. *Сучасні риси електорального поля областей Західноукраїнського регіону (суспільно-географічний аналіз). Географічна наука та освіта: перспективи й інновації : зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф., Переяслав, 20-21 трав. 2021 р. / [редкол.: Коцур В.П., Руденко Л.Г., Маруняк Є.О. та ін.]. Переяслав (Київ. обл.), 2021. С. 71-76.*
3. *Центральна виборча комісія України. – Режим доступу: cvk.gov.ua.*
4. *Центр суспільних даних. – Режим доступу: <https://socialdata.org.ua/projects/turnout/>*